

PETER KOCKUM:

Kårhusockupationens följder

Kårhusockupationen 1968 blev en vändpunkt för högerstudenterna. Engagemanget i de västerländska idétraditionerna blev starkare och tydligare.

Vänstern hade politiserat kårpolitiken. Som motvikt bildades "Opposition 68" vars stora seger i studentvalet hösten 1968 kom som en chock för vänstern.

Det var den generationen som föryngrade och vitaliserade Moderata Samlingspartiet under Gösta Bohmans ledning.

Artikeln ingår i SvT:s serie "På andra sidan barrikaden" som inleddes i nr 2/87.

En röd fana vajade på kårens flaggstång. En teknolog klättrade med fara för sitt eget liv upp på kårhusets tak, upp i den genomruttna flaggstången och slet ned den röda fanan. Något senare återfanns denna skändlighetens symbol på kårens fasad. Då hoppade Ulf Wickbom, numera TV-kändis, med dödsförakt från kårhusets andra våning ner på Holländargatan och rev med sig det röda tygstycket i fallet.

Två tyska "studenter" vaktade dörren till kårhuset den dagen i maj 1968. Jag släpptes inte in därför att en söt flicka i tamburen ögonblickligen identifierade mig som högerstudent. Utslängd på Holländargatan blev jag. Heraus! Schnell! Schnell!

I det ögonblicket drogs en rad av mina grundläggande värderingar i smutsen — där i rännstenen på Holländargatan. Diskussionerna över ärtsoppa och punsch om kommunisternas demokratibegrepp och hur kulakerna behandlades i Stalins sovjetstat blev med ens våldsamt verklig.

Jag var aldrig någon provokatör utan en glad debattör som alla andra. Min bakgrund är brittiskt influerad genom min mor såväl politiskt som ideologiskt. Känslomässigt är jag starkt påverkad av berättelserna om de kära som stupade mot Hitler.

Klottret nuförtiden är kryptiskt oftast oläsligt. Ibland påminner det om kinesiska tecken. Under åren i slutet på 60-talet var klottret ett politiskt propagandaredskap. Det var stort och alltid läsligt. Tvärs över fasaden på kårhuset stod att läsa "Det är rätt att göra uppror".

Utanför i spökparken, som området framför gamla kårhuset vid Holländarga-

Peter Kockum är direktör för Celeritas Reklam AB.

Kårhusockupationens följder

tan heter, stod några tusen personer och vaktade dag och natt på att ockupanterna skulle komma ut efter sina misslyckade stormningsförsök av Centralen och Operan. Med jämna mellanrum skanderade motståndarna "hammaren i huvudet, skäran i halsen". Polishästarna dundrade fram och tillbaka för att hålla motdemonstranterna på avstånd. Så småningom vandrade en samling ganska bleknosiga studenter ut i måndagsnatten under polisbeskydd mot uppretade medborgare.

Vänsterstudenterna har nu blivit välanpassade byråkrater. Ann Mari Lindgren sitter nu i Statsrådsberedningen, andra har höga befattningar i den offentliga sektorn. Fackliga organisationer har

fått sin beskärda del av revolutionärer och en dubbelmaoist har t o m blivit välbeställd advokat.

Den här perioden blev en vändpunkt för oss högerstudenter. Vårt engagemang i våra västerländska idétraditioner blev starkare, tydligare.

Opposition 68

Ockupationen av kårhuset blev den utlösande kraften till bildandet av det studentparti, "Opposition 68", som vi högerstudenter skapade. Vänstern hade politiserat kärpolitiken. Studenterna måste få ett alternativ och det var inte "ölpartiet" – Kåraktivisterna – under ledning

av nuvarande Skandiachefen Björn Wolrath. På vår lista stod på valbara platser två studenter som sedermera kom att avlösa varandra som ordförande i moderata samlingspartiet, Ulf Adelson och Carl Bildt. När Ulf Adelson tyckte att stämningen på kårhuset under ockupationen blivit väl aggressiv och ville gå därifrån för att ingen skulle komma till skada fick Carl Bildt alla med sig i ett stort skratt när han sa följande: "Vi har fått veta att ni står fast på Mao Tse Tungs orubbliga tankar, men jag skulle vilja veta vem som sitter på min täckjacka."

Studentoroligheterna i Sverige fokuserades kring kampen mot UKAS, senare mot PUKAS, dvs Palmes ukas.

Studentvalet på hösten efter ockupationen blev en stor seger för Opposition 68, vilket drabbade vänstern som en chock.

Att vara högerstudent den här tiden betraktades av massmedia som en anakronism av begränsat intresse. Media var då som nu starkt vänsterdominerat. Självt blev jag intervjuad i radio på morgonen efter detta studentval, som ju faktiskt var den första valsegern som ledde till regeringsmakten för ett högerparti sedan Arvid Lindmans 1928. Radioreportern, jag tror det var Mats Gullers, ställde några inledande frågor, med vilka han ville leda i bevis att vi i vårt studentparti i själva verket var en förtäckt högerorganisation. Jag avbröt honom och förklarade att han tydligen inte förstätt särskilt mycket; vi var ju ett klart högerparti och stolta över det. Jag sade, att vårt mål var att kasta ut

vänstern så fort som möjligt för att kunna bevara studenternas frihet och försvara en parlamentarisk demokrati på studentkåren. På den tiden var det nästan otänkbart att en studentföreträdare kunde uttala sig så drastiskt mot vänstern utan att bli betraktad som fascist. Tage Erlander kommenterade också följdriktigt studentvalet på följande sätt: "Så går det när man går för långt, då sticker reaktionen upp".

UKAS

Studentoroligheterna i Sverige fokuserades kring kampen mot UKAS, senare mot PUKAS, dvs Palmes ukas. Denna sk universitetsreform syftade till fasta studiegångar och målinriktad utbildning för att ur samhällets synpunkt effektivare och på lång sikt få ut mer av de resurser som staten satsade på högre utbildning.

I denna fråga var studenterna eniga kring parollen "nej till UKAS", men våra politiska motiv vara helt olika. Vi högerstudenter ville försvara den enskilde studentens frihet till val av studier och inriktning. Vi varnade för statens bristande förmåga att styra rätt och svaghet i att göra prognoser.

Vänstern ville inte ha någon styrning p g av att studenterna genom UKAS då skulle utbildas till kapitalets slavar. De klottrade "Friheten kommer när den sista kapitalisten hängs i den siste reformistens tarmar".

Den ideologiska kampen

I Marcuses anda tolererades ingen tolerans. Det var förbjudet att "tycka fel". "Att förhandla var att kapitulera." Detta gjorde oss djupt upprörda och ledde helt

naturligt till en stark politisk polarisering kring ideologiska frågor.

Vi ville försvara konsumentsamhället mot stormanloppet med ideologiska förtecken men det dröjde innan vi kunde göra det även om vi läste vår Schumpeter och kände att vi hade rätt.

Vi ville nyansera bilden av USA som samhälle och dess motiv i Vietnam. Själv argumenterade jag på grundval av de Gaulle, men blev uppbragt när hela USA ställdes vid skampålen. Vi trodde på uppriktigheten i USA:s motiv för den felaktiga Vietnampolitiken.

Då vi anförde t ex den så kallade dominoteorin bemöttes vi med förakt och löje. Nu som då försvarar SSU Nordvietnam. Anna Lindh betecknar i Göteborgsposten Vietnams angreppskrig i Kambodja som "misstag", men man har ju dock byggt "många nya vägar".

Vi blev den första generationen på 40 år som lyckades tvätta bort den borger-

liga skammen som den äldre generationen ännu idag bär så djupt inom sig. Det var hos de äldsta vi fann likasinnade. Detta var en tid när vi ofta tänkte att man inte kunde lita på någon som var född mellan 1910 och 1940.

Vi tänkte ofta att man inte kunde lita på någon som var född mellan 1910 och 1940.

En hel generation föddes ideologiskt och engagerade sig aktivt politiskt. Det var vi och de som kom efter som vitaliserade Moderata samlingspartiet under Gösta Bohmans ledning. Det var upplevelserna 1968 som gav en ökad politisk medvetenhet och frimodighet bland borgerliga svenskar och som så småningom ledde till Moderata Samlingspartiets framgångar i slutet på 70-talet och början på 80-talet.